

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะปฏิบัติการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม โดยใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. รูปแบบการศึกษา
3. ขั้นตอนการศึกษา
4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
5. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรายวิชาทักษะอาชีพงานผ้าหม้อห้อม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ จำนวน 3 ห้อง รวมทั้งหมด 32 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรายวิชาทักษะอาชีพงานผ้าหม้อห้อม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 12 คน เป็นกลุ่มทดลอง และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 11 คน เป็นกลุ่มควบคุม รวม 2 กลุ่ม มีนักเรียนจำนวน 23 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เมื่อทำการทดสอบความรู้ (Pretest) แล้ว นักเรียนทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีความรู้ไม่แตกต่างกันคือ กลุ่มควบคุมมีคะแนนทดสอบเฉลี่ย 72.00 คะแนน คะแนนประเมินทักษะปฏิบัติ 12.99 คะแนน และกลุ่มทดลองคะแนนทดสอบเฉลี่ย 73.67 คะแนน คะแนนประเมินทักษะปฏิบัติ 13.77 คะแนน

รูปแบบการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) เป็นการดำเนินงานศึกษากลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มมีลักษณะเท่าเทียมกันใช้เป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มและกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม มีการวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2559 : 540)

แบบการทดลอง

C	O ₁	~X	O ₃
E	O ₂	X	O ₄

C	หมายถึง กลุ่มควบคุม
E	หมายถึง กลุ่มทดลอง
~X	หมายถึง สอนโดยใช้วิธีเดิม
X	หมายถึง สอนโดยใช้นวัตกรรม
O ₁	หมายถึง การวัดผลก่อนการทดลองโดยวิธีเดิม
O ₂	หมายถึง การวัดผลก่อนการสอนโดยใช้นวัตกรรม
O ₃	หมายถึง การวัดผลหลังการทดลองโดยวิธีเดิม
O ₄	หมายถึง การวัดผลหลังการสอนโดยใช้นวัตกรรม

แบบการทดลองนี้ทดลองโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียน 2 ห้องเรียนที่มีความเท่าเทียมกันก่อนทดลองใช้นวัตกรรม โดยให้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 เป็นกลุ่มควบคุมทำการสอนโดยวิธีเดิมและอีกกลุ่มคือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 เป็นกลุ่มทดลองสอนโดยใช้นวัตกรรมชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ก่อนการทดลองวัดตัวแปรตามด้วยเครื่องมือที่มีคุณภาพ โดยการทดสอบความรู้และประเมินทักษะปฏิบัติ เมื่อสอนครบตามกำหนดทั้งสองกลุ่มแล้ว จึงทดสอบวัดตัวแปรตามของการทดลองทั้งสองกลุ่มด้วยเครื่องมือชุดเดียวกัน

ขั้นตอนการศึกษา

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (Preparing Phase)

ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ผู้เรียน พิจารณาเลือกและกำหนดปัญหาที่จะดำเนินการศึกษา เลือกหัวข้อที่จะศึกษา กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดกรอบเนื้อหา การเลือกวิธีสอน โดยศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ประกอบ

ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์

ขั้นที่ 2 ขั้นตอนออกแบบการศึกษา (Design Phase)

ในขั้นนี้ผู้ศึกษาได้ประยุกต์องค์ความรู้และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ในขั้นที่ 1 นำมาออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในประเด็นต่อไปนี้

- ออกแบบชุดกิจกรรม โดยออกแบบเนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรม การสร้างสื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ซึ่งมุ่งเน้นทักษะการปฏิบัติ
- ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส
- ออกแบบแบบประเมินผลการเรียนการสอน โดยออกแบบให้มีความเหมาะสมและครอบคลุมกับผลการเรียนรู้

การออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้ดำเนินการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ คือ แบบฟอร์มการออกแบบชุดกิจกรรม แบบฟอร์มการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส และแบบฟอร์มการจัดทำแบบประเมิน

ขั้นที่ 3 ขั้นลงมือทำการศึกษา (Experimental Design)

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาทดลองกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ดังนี้

กลุ่มทดลอง

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการนำชุดกิจกรรม แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส แบบประเมินการเรียนการสอนที่ออกแบบนำไปลงมือปฏิบัติ (Implementation) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะก่อนการทดลอง

- ทดสอบความรู้และประเมินทักษะปฏิบัติก่อนเรียน

ระยะที่ 2 ระยะทดลอง

- จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส โดยใช้ชุดกิจกรรม

ระยะที่ 3 ระยะหลังการทดลอง

- ทดสอบความรู้และประเมินทักษะปฏิบัติหลังเรียน
- วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบ และการปฏิบัติงาน
- ดำเนินการแปลผลและสรุปผลการศึกษา

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ คือ แบบทดสอบ ชุดกิจกรรม แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส และแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน

กลุ่มควบคุม

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะก่อนการทดลอง

- ทดสอบความรู้และประเมินทักษะปฏิบัติก่อนเรียน

ระยะที่ 2 ระยะทดลอง

- จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการเดิม

ระยะที่ 3 ระยะหลังการทดลอง

- ทดสอบความรู้และประเมินทักษะปฏิบัติหลังเรียน
- วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบ และการปฏิบัติงาน
- ดำเนินการแปลผลและสรุปผลการศึกษา

ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ คือ แบบทดสอบ แผนการจัดการเรียนรู้เดิม และแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 4 ขั้นตอนการจัดทำรายงานผลการศึกษา (Reporting Phase)

ผู้ศึกษาได้จัดทำรายงานผลการศึกษาเป็นการเสนอผลการศึกษาที่เป็นลายลักษณ์อักษรตามขั้นตอน ดังนี้

- รวบรวมเนื้อหารายละเอียดของการศึกษาตามขั้นตอนกระบวนการศึกษา และผลการศึกษา

- เรียบเรียงเนื้อหาตามลำดับของรูปแบบรายงานผลการศึกษา

- จัดพิมพ์เอกสารรายงานตามลำดับ

- แสดงหลักฐานอ้างอิงและบรรณานุกรม

- ตรวจสอบความถูกต้องของรายงาน

ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ คือ แบบฟอร์มการจัดทำรายงานผลการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม

2. ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม จำนวน 16 ชุด มีดังนี้

เล่มที่ 1 เรื่อง ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของผ้าหม้อห้อมมัดย้อม

เล่มที่ 2 เรื่อง วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือในการทำผ้าหม้อห้อมมัดย้อม

เล่มที่ 3 เรื่อง ขั้นตอนการทำผ้าหม้อห้อมมัดย้อม

เล่มที่ 4 ตอนที่ 1 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมสีพื้น

เล่มที่ 5 ตอนที่ 2 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมลายวงกลม

เล่มที่ 6 ตอนที่ 3 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมลายวงกลมซ้อน

เล่มที่ 7 ตอนที่ 4 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับและหนีบตัวหนีบ

เล่มที่ 8 ตอนที่ 5 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับและทับด้วยบล็อกไม้สี่เหลี่ยม

เล่มที่ 9 ตอนที่ 6 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับและทับด้วยบล็อกไม้

สามเหลี่ยม

เล่มที่ 10 ตอนที่ 7 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับและมัดด้วยเชือกฟาง

เล่มที่ 11 ตอนที่ 8 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับและพันด้วยเชือกฟาง

เล่มที่ 12 ตอนที่ 9 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการม้วนแล้วรัดด้วยเชือกฟาง

เล่มที่ 13 ตอนที่ 10 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพันและรัดกับท่อพีวีซี

เล่มที่ 14 ตอนที่ 11 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการม้วนผ้าและห่อด้วยผ้าตาข่าย

เล่มที่ 15 ตอนที่ 12 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับเย็บเข็มกลัดและพันเชือก

เล่มที่ 16 ตอนที่ 13 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับเย็บมุมและรัดด้วย

ยางรัดของ

3. แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์

เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวีส์สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 12 คนที่กำลังเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ปีการศึกษา 2560 ประกอบกับการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม จำนวน 16 แผน ใช้เวลาจัดกิจกรรม จำนวน 32 ชั่วโมง

4. แบบประเมินผลการเรียนการสอน

4.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้ทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจก่อน และหลังเรียนทุกชุดกิจกรรม มีลักษณะเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย 3 ตัวเลือก แยกเป็นรายกิจกรรม ๆ ละ 10 ข้อ รวม 160 ข้อ และแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม จำนวน 20 ข้อ รวมทั้งสิ้น 180 ข้อ

4.2 แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน ใช้ประเมินการปฏิบัติงานโดยประเมินก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ในชุดกิจกรรมเล่มที่ 4 – เล่มที่ 16

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1.1 ขั้ววิเคราะห์

1) ศึกษาค้นคว้าความรู้ และเนื้อหาเกี่ยวกับการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมจากเอกสารความรู้ และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

2) ศึกษารายละเอียดประเด็นสำคัญที่ต้องการทราบข้อมูล

1.2 ขั้วออกแบบ

นำเนื้อหาและรายละเอียดที่ได้ศึกษาค้นคว้ามากำหนดรูปแบบเพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1) กำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังนี้

- ประวัติผู้ถูกสัมภาษณ์
- ความเป็นมา/แรงบันดาลใจ/เหตุผลในการปฏิบัติงานการย้อมผ้าหม้อห้อมมัดย้อม
- เป้าหมายในการปฏิบัติงาน
- กระบวนการ/ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
- ลายมัดที่นิยมใช้ในการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม
- การนำผ้าหม้อห้อมมัดย้อมมาสร้างผลิตภัณฑ์
- การสร้างรายได้จากการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม
- การพัฒนาฝีมือในการปฏิบัติงาน
- การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
- การถ่ายทอดความรู้/ประสบการณ์
- ความภาคภูมิใจจากการปฏิบัติงาน
- แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาในการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม
- ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม

2) กำหนดรูปแบบของแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

- รูปแบบการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการแบบมีโครงสร้าง โดยกำหนดส่วนเค้าโครงการสัมภาษณ์เป็นคำถามปลายเปิดไว้ล่วงหน้าส่วนการตั้งคำถามเป็นหน้าที่ของผู้สัมภาษณ์
- รูปแบบของแบบสัมภาษณ์ที่มีทั้งส่วนเค้าโครงการสัมภาษณ์เป็นคำถามปลายเปิดและส่วนที่กรอกข้อมูลอยู่ด้วยกัน

1.3 ขั้นตอนจัดทำ

- 1) ผู้ศึกษาได้ศึกษาขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์และรวบรวมประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์
- 2) สร้างแบบสัมภาษณ์ตามจุดประสงค์รายละเอียดประเด็นสำคัญที่ต้องการทราบข้อมูล โดยรูปแบบของแบบสัมภาษณ์ที่มีทั้งส่วนเค้าโครงการสัมภาษณ์และส่วนกรอกข้อมูลอยู่ด้วยกันเมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้วตรวจสอบความถูกต้องด้วยตัวเองก่อนนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพ

1.4 ขั้นพัฒนา

- 1) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ตรวจสอบคุณภาพ ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) หรือ การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ดังนี้ (ภาคผนวก ก)

(1) นายสุนนต์ มอนไช่	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่
(2) ผศ.พิเศษสาร แก่นมณี	อาจารย์ผู้สอนรายวิชาการวิจัย
และการวัดผลประเมินผล
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
วิทยาเขตแพร่ จังหวัดแพร่
อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล
จังหวัดแพร่
(3) ดร.อรอนงค์ วุวงศ์	อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตร
และการสอน คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
วิทยาเขตแพร่ จังหวัดแพร่
(4) นายสืบสกุล ชื่นชม	อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบสิ่งทอ
คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
วิทยาเขตภาคพายัพ จังหวัดเชียงใหม่
(5) นางณัฐนา ลาวันยกุล	ครูเชี่ยวชาญ สาขาการศึกษาพิเศษ
ปฏิบัติการสอนคหกรรม
โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร
จังหวัดเชียงใหม่

โดยอาศัยดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญ ลงความเห็นและให้คะแนนในแต่ละรายการ และใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ หรือมากกว่า 0.50 เป็นค่าแสดงความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้สูตร (เกริก ท่วมกลาง และจินตนา ท่วมกลาง, 2555: 11-12)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	คือ	ดัชนีความสอดคล้อง
	R	คือ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ
	$\sum R$	คือ	ผลรวมของคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน
	N	คือ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1	เมื่อแน่ใจว่ามีความถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
0	เมื่อไม่แน่ใจว่ามีความถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
-1	เมื่อแน่ใจว่าไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ผลจากการตรวจสอบคุณภาพ ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) หรือ การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่าได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.84 (ภาคผนวก ง)

2) นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุง แก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับคำแนะนำในการปรับปรุง ให้เพิ่มประเด็นคำถามในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- การพัฒนารูปแบบและเทคนิคการมัลลายผ้า
- ทักษะการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการมัลลายผ้า
- แนวทางการประกอบอาชีพและตลาดรองรับผลิตภัณฑ์จากผ้า

หม้อห้อมมัดย้อม

- การพัฒนาและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม

เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและเตรียมความพร้อมสร้างเสริมความยั่งยืนของการประกอบอาชีพจากการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม

3) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุง แก้ไขเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง

4) นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุง แก้ไข และจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อเตรียมการนำไปใช้สัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

2. การสร้างชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม

ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.1 ขั้นวิเคราะห์

1) ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหา อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้และวิเคราะห์การเรียนรู้ของนักเรียนที่ส่งผลต่อทักษะในการเรียนรู้ ทักษะในการปฏิบัติงานของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีทักษะในการปฏิบัติงานต่ำ ไม่เข้าใจรูปแบบลักษณะของการปฏิบัติงานในการมัดลายและการย้อมผ้า ไม่สามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนได้ และครูขาดสื่อ เอกสารประกอบการสอนที่มีความชัดเจน

2) ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ พุทธศักราช 2553 (แก้ไขเพิ่มเติม) พุทธศักราช 2555 กลุ่มทักษะอาชีพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พุทธศักราช 2551 (แก้ไขเพิ่มเติม) พุทธศักราช 2555 ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อกำหนดเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้

3) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่ใช้เป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม และศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดกิจกรรมในการพัฒนาการเรียนรู้

2.2 ขั้นออกแบบ

นำเนื้อหาและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมากำหนดรูปแบบเพื่อสร้างชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่

1) กำหนดรูปแบบ และองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม โดยออกแบบเนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรม การสร้างสื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นทักษะการปฏิบัติ

2) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้นักเรียนบอกประวัติความเป็นมาและความสำคัญของผ้าหม้อห้อมมัดย้อมได้

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกใช้ บำรุงรักษา และการจัดเก็บวัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือในการทำผ้าหม้อห้อมมัดย้อมได้อย่างปลอดภัย

3. เพื่อให้นักเรียนบอกและปฏิบัติขั้นตอนการทำผ้าหม้อห้อมมัดย้อมได้

4. เพื่อให้นักเรียนมีพื้นฐานในการย้อมผ้าหม้อห้อมและสามารถปฏิบัติกรย้อมผ้าหม้อห้อมลายต่าง ๆ ได้

3) จัดเนื้อหาและกิจกรรมในชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนและเวลาในการเรียนการสอน โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 16 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ลำดับตามความสำคัญและความยากง่าย ดังนี้

- เล่มที่ 1 เรื่อง ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของผ้าหม้อห้อมมัดย้อม
- เล่มที่ 2 เรื่อง วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือในการทำผ้าหม้อห้อมมัดย้อม
- เล่มที่ 3 เรื่อง ขั้นตอนการทำผ้าหม้อห้อมมัดย้อม
- เล่มที่ 4 ตอนที่ 1 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมสีพื้น
- เล่มที่ 5 ตอนที่ 2 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมลายวงกลม
- เล่มที่ 6 ตอนที่ 3 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมลายวงกลมซ้อน
- เล่มที่ 7 ตอนที่ 4 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับและหนีบตัวหนีบ
- เล่มที่ 8 ตอนที่ 5 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับและทับด้วยบล็อกไม้สี่เหลี่ยม
- เล่มที่ 9 ตอนที่ 6 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับและทับด้วยบล็อกไม้สามเหลี่ยม
- เล่มที่ 10 ตอนที่ 7 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับและมัดด้วยเชือกฟาง
- เล่มที่ 11 ตอนที่ 8 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับและพันด้วยเชือกฟาง
- เล่มที่ 12 ตอนที่ 9 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการม้วนแล้วรัดด้วยเชือกฟาง
- เล่มที่ 13 ตอนที่ 10 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพันและรัดกับท่อพีวีซี
- เล่มที่ 14 ตอนที่ 11 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการม้วนผ้าและห่อด้วยผ้าตาข่าย
- เล่มที่ 15 ตอนที่ 12 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับเย็บเข็มกลัดและพันเชือก
- เล่มที่ 16 ตอนที่ 13 การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยการพับเย็บมุมและรัดด้วยยางรัดของ

2.3 ขั้นตอนจัดทำ

1) ผู้ศึกษาได้ศึกษาเรียนรู้การมัดย้อมผ้าหม้อห้อมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและเจ้าของสถานประกอบการย้อมผ้าหม้อห้อม จำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ข) พร้อมกับศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการย้อมผ้า วิธีการย้อมผ้า รูปแบบการย้อมผ้า จากหนังสือมัดย้อมง่าย ๆ ด้วยมือคุณ (2552) หนังสือสบาย ๆ สไตล์มัดไม้มัดย้อม (2554) หนังสือมัดย้อม (2556) หนังสือมัดย้อม (2557) และเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนศึกษาจากแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ นำมาศึกษาเพื่อดำเนินการจัดทำชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่

2) สร้างชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ ตามรูปแบบและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด โดยแบ่งขั้นตอนในการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนย่อย ๆ และเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก เมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้วตรวจสอบความถูกต้องด้วยตัวเองก่อนนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพ

2.4 ขั้นพัฒนา

1) นำชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพ ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับหรือมากกว่า 0.50 เป็นค่าแสดงความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ซึ่งผลจากการตรวจสอบคุณภาพ ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) หรือ การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่าได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.88 – 1.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.96 (ภาคผนวก ง)

2) นำชุดกิจกรรมการมดย้อมผ้าหม้อห้อม มาปรับปรุง แก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับคำแนะนำในการปรับปรุง ดังนี้

- ปรับขนาดตัวหนังสือให้มีขนาดใหญ่ขึ้นเพื่อให้นักเรียนมองเห็นได้อย่างชัดเจน
- ภาพประกอบควรปรับให้มีรูปแบบที่เหมือนกัน และระบุแหล่งที่มาของภาพ
- ปรับข้อความอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติงานให้มีความกระชับชัดเจนเข้าใจง่าย

มากยิ่งขึ้น

3) นำชุดกิจกรรมการมดย้อมผ้าหม้อห้อมที่ปรับปรุง แก้ไขเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง

4) นำชุดกิจกรรมการมดย้อมผ้าหม้อห้อม มาปรับปรุง แก้ไข และจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์

5) นำชุดกิจกรรมการมดย้อมผ้าหม้อห้อมไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ไว้ 75/75 โดยดำเนินการดังนี้

(1) ทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว โดยทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ จำนวน 3 คน โดยใช้นักเรียนเก่ง ปานกลางและอ่อน ผู้ศึกษาได้ดำเนินการทดลองโดยใช้เวลาหลังเลิกเรียน 16.00 น. – 18.00 น. ของทุกวัน เนื่องจากนักเรียนเป็นนักเรียนประจำจึงดำเนินการได้ตามกำหนดเวลาของชุดกิจกรรม ผลการทดลองปรากฏว่าชุดกิจกรรมทั้ง 16 ชุด มีประสิทธิภาพ 69.41/68.75 (ภาคผนวก จ) ค่าประสิทธิภาพที่ได้ยังไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ผู้ศึกษาจึงนำชุดกิจกรรมมาปรับปรุงแก้ไขเนื้อหา ให้มีความกระชับ ชัดเจนและง่ายขึ้น ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายให้เหมาะกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพิ่มลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติการมดย้อมผ้าหม้อห้อมให้มีความละเอียดมากยิ่งขึ้นแล้วนำไปทดลองใช้ใหม่

(2) ทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม โดยทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ จำนวน 6 คน โดยคณะนักเรียนเก่ง ปานกลางและอ่อน ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับนักเรียนที่ทดลองครั้งที่ 1 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการทดลองโดยใช้เวลาหลังเลิกเรียน 16.00 น. – 18.00 น. ของทุกวัน เนื่องจากนักเรียนเป็นนักเรียนประจำจึงดำเนินการได้ตามกำหนดเวลาของชุดกิจกรรม ผลการทดลองปรากฏว่าชุดกิจกรรมทั้ง 16 ชุด มีประสิทธิภาพ 72.08/74.32 (ภาคผนวก จ) ค่าประสิทธิภาพที่ได้ยังไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ผู้ศึกษาจึงนำชุดกิจกรรมมาปรับปรุงแก้ไขข้อความในชุดกิจกรรมที่สื่อความหมายกำกวมทำให้นักเรียนตอบไม่ตรงประเด็น ปรับคำถามให้นักเรียนเข้าใจง่าย และเหมาะสมกับระดับความสามารถ และศักยภาพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เปลี่ยนรูปภาพที่สื่อความหมายไม่ชัดเจนให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

(3) ทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม โดยทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับนักเรียนที่ทดลองในครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการทดลองโดยใช้เวลาหลังเลิกเรียน 16.00 น. – 18.00 น. ของทุกวัน เนื่องจากนักเรียนเป็นนักเรียนประจำจึงดำเนินการได้ตามกำหนดเวลาของชุดกิจกรรม ผลการทดลองปรากฏว่าชุดกิจกรรมทั้ง 16 ชุด มีประสิทธิภาพ 79.10/80.21 (ภาคผนวก จ) ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จากการทดลองใช้ชุดกิจกรรมกับนักเรียนกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างได้คำแนะนำต่าง ๆ จากการสอบถามและสังเกตนักเรียน ขณะที่นักเรียนใช้ชุดกิจกรรมนักเรียนมีความสนใจกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมในชุดกิจกรรมครบทั้ง 16 ชุดเป็นอย่างดี และมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุง คือ ต้องการสื่อที่เป็นภาพเคลื่อนไหวที่นักเรียนสามารถศึกษาทบทวน เรียนรู้ได้บ่อยครั้ง และสามารถทดแทนการสาธิตของครูได้ ซึ่งผู้ศึกษาได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของนักเรียน โดยจัดทำเป็นวิดีโอประกอบการเรียนรู้ตามชุดกิจกรรมแล้วใส่รหัสคิวอาร์โค้ดในแต่ละชุดกิจกรรม จำนวน 14 วิดีโอ ในชุดกิจกรรมเล่มที่ 1 และเล่มที่ 4 – เล่มที่ 16

6) ปรับปรุง แก้ไขหลังการทดลองใช้ และจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 12 คน ในช่วงเรียนรายวิชาทักษะอาชีพงานผ้าหม้อห้อมในการจัดการเรียนการสอนเวลาปกติ

3. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส

เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่กำลังเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ใช้ประกอบการสอน โดยใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม จำนวน 16 แผน ใช้เวลาเรียน 32 ชั่วโมง ซึ่งผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

3.1 ขั้ววิเคราะห์

1) ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ พุทธศักราช 2553 (แก้ไขเพิ่มเติม) พุทธศักราช 2555 กลุ่มทักษะอาชีพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พุทธศักราช 2551 (แก้ไขเพิ่มเติม) พุทธศักราช 2555 ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อกำหนดตัวชี้วัด มาตรฐาน สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ แนวทางการวัดผล และประเมินผล

2) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส เพื่อศึกษาขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

3) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อศึกษาโครงสร้างและองค์ประกอบของแผน และเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ขั้นตอนแบบ

1) กำหนดเนื้อหาสาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ เกณฑ์และวิธีการวัดและประเมินผลที่เน้นทักษะการปฏิบัติ

2) กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส โดยใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม สำหรับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งมีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 16 แผน

3.3 ขั้นตอนจัดทำ

จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 เพื่อใช้ประกอบกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ซึ่งแต่ละแผนจะประกอบไปด้วยเนื้อหา/ทักษะที่ใช้สอนให้กับนักเรียน ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน แรงเสริมที่ใช้ การวัดผลประเมินผล เกณฑ์การประเมิน ในแต่ละแผน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย

ขั้นนำ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน กระตุ้นความสนใจ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ สามารถเชื่อมโยงความรู้ประสบการณ์เดิมของกลุ่มเป้าหมาย ประสบการณ์ของครูผู้สอนกับความรู้ใหม่ที่จะต้องเรียนรู้ต่อไป และแจ้งจุดประสงค์ที่จะเรียนในช่วงเวลานั้นให้นักเรียนทราบ

ขั้นสอน เป็นการนำเสนอเนื้อหาใหม่ โดยจัดกิจกรรมกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดกระบวนการคิด การมีส่วนร่วม การเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การแก้ปัญหา และการลงมือปฏิบัติ ตามรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะหรือการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ในภาพรวม โดยการสาธิตให้ผู้เรียนดูทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ

ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้สอนแตกทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อย ๆ และสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกตและทำตามทีละส่วนอย่างช้า ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อยโดยไม่มี การสาธิต ผู้สอนให้คำชี้แนะและช่วยแก้ไขจนกระทั่งผู้เรียนทำได้จึงเริ่มสาธิตทักษะย่อยส่วนต่อไป และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยนั้นจนทำได้ ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งครบทุกส่วน

ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้งจนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ

ขั้นสรุป เป็นขั้นของการวิเคราะห์และสังเคราะห์ โดยนักเรียนร่วมกับครูผู้สอน สนทนาอภิปรายหาข้อสรุป จากการปฏิบัติกิจกรรมตามชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมและการเชื่อมโยงความรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

การวัดผล ประเมินผล เป็นการตรวจสอบและวัดความสามารถของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

การเขียนบันทึกหลังสอน เป็นการบันทึกผลที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

3.4 ขั้นพัฒนา

1) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ และใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับหรือมากกว่า 0.50 เป็นค่าแสดงความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจากการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบปรากฏว่าได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.94 – 1.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.96 (ภาคผนวก ง)

2) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แก้ไข ได้แก่ การเขียนจุดประสงค์ควรระบุพฤติกรรมให้ชัดเจน และสอดคล้องกับเนื้อหา/ทักษะที่จะสอน นักเรียน เพิ่มเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง เพิ่มแรงเสริมที่ใช้ในระหว่างสอน และควรระบุวิธีการวัดผลประเมินผลให้ชัดเจน

3) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุง แก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมอีกครั้ง จึงสรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีคุณภาพที่เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) นำแผนการจัดการเรียนรู้ จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โดยใช้ร่วมกับชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม กับกลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่มตามกลุ่มที่ทดสอบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

5) ปรับปรุง แก้ไขหลังการทดลองใช้ โดยเพิ่มขั้นตอนให้นักเรียนได้นำเสนอผลงานของตนเอง แล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

4. การสร้างแบบประเมินการเรียนการสอน

การสร้างแบบประเมินการเรียนการสอน ทักษะอาชีพ การมัดย้อมผ้าหม้อห้อม สำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ มีการดำเนินการ ดังนี้

4.1 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ทักษะอาชีพ งานผ้าหม้อห้อม สำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ ผู้ศึกษาได้จัดทำแบบทดสอบ จำนวน 16 ชุด ตามชุดกิจกรรมทั้ง 16 กิจกรรม ๆ ละ 10 ข้อ และแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมในภาพรวมทั้งหมด จำนวน 20 ข้อ แบบทดสอบในแต่ละชุดเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก ซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบ ดังนี้

1. ชั้นวิเคราะห์

1) ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาความจำเป็นของกลุ่มตัวอย่าง จากแบบประเมินความสามารถปัจจุบัน และจากการสังเกตการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้

2) ศึกษาและวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้หลักสูตรสถานศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ พุทธศักราช 2553 (แก้ไขเพิ่มเติม) พุทธศักราช 2555 กลุ่มทักษะอาชีพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พุทธศักราช 2551 (แก้ไขเพิ่มเติม) พุทธศักราช 2555 ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

3) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และการประเมินผล การสร้างเกณฑ์ประเมินผล เพื่อให้แบบทดสอบมีคุณภาพและเหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2. ชั้นออกแบบ

1) กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายชื่อ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้

2) กำหนดรูปแบบและจำนวนแบบทดสอบ โดยเลือกใช้แบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก ชุดละ 20 ข้อ จำนวน 16 กิจกรรมเป็นข้อสอบ 16 ชุด โดยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนใช้แบบทดสอบชุดเดียวกัน แต่สลับข้อคำถามและคำตอบ

3) กำหนดรูปแบบและจำนวนแบบทดสอบ โดยเลือกใช้แบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก เป็นแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมในคู่มือชุดกิจกรรม จำนวน 35 ข้อ โดยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนใช้แบบทดสอบชุดเดียวกัน แต่สลับข้อคำถามและคำตอบ

3. ชั้นจัดทำ

สร้างแบบทดสอบและเกณฑ์การประเมิน

สร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ทักษะอาชีพ งานผ้าหม้อห้อม สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ จำนวน 16 กิจกรรม และแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมในคู่มือชุดกิจกรรม เป็นจำนวน 17 ชุด ได้มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนก่อนเรียน และหลังเรียน ดังนี้

- ตอบถูก ให้คะแนน 1 คะแนน

- ตอบผิด ให้คะแนน 0 คะแนน

โดยแบ่งเกณฑ์การประเมินเป็น 4 ระดับ ดังนี้

แบบทดสอบคู่มือชุดกิจกรรม

คะแนนระหว่าง 16 – 20	มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับ 4 ดีมาก
คะแนนระหว่าง 11 – 15	มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับ 3 ดี
คะแนนระหว่าง 5 – 10	มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับ 2 พอใช้
คะแนนระหว่าง 0 – 4	มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับ 1 ปรับปรุง

แบบทดสอบกิจกรรมที่ 1 – 16

คะแนนระหว่าง 9 – 10	มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับ 4 ดีมาก
คะแนนระหว่าง 7 – 8	มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับ 3 ดี
คะแนนระหว่าง 5 – 6	มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับ 2 พอใช้
คะแนนระหว่าง 0 – 4	มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับ 1 ปรับปรุง

4. ขั้นพัฒนา

1) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวก ก) ตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และความเหมาะสมของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับหรือมากกว่า 0.50 เป็นค่าแสดงความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งจากการนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ปรากฏว่าได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.70 – 1.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.92 (ภาคผนวก ง) แสดงว่าข้อคำถามมีความตรงเชิงเนื้อหาและมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด สามารถนำไปใช้วัดได้จริงทุกข้อคำถาม ผู้ศึกษาได้ดำเนินการคัดเลือกข้อคำถามในคู่มือกิจกรรมให้เหลือ 30 ข้อ ในชุดกิจกรรมที่ 1 - 16 ให้เหลือชุดละ 15 ข้อ

2) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และได้คัดเลือกไว้แล้วนำไปใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรายวิชาทักษะอาชีพ งานผ้าหม้อห้อม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 10 คน หาค่าความยาก (P) โดยใช้เทคนิค 50% แบ่งกลุ่มเก่ง กลุ่มอ่อน ซึ่งข้อสอบที่ใช้ได้ต้องมีค่าความยากตั้งแต่ 0.20 – 0.80 และหาค่าอำนาจจำแนก (r) ให้มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ผลการทดสอบพบว่าข้อสอบในแต่ละชุดมีค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกดังนี้ (ภาคผนวก ฉ)

ชุดคู่มือกิจกรรม	มีค่าความยากตั้งแต่ 0.30 – 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ -0.60 – 0.60
ชุดกิจกรรมที่ 1	มีค่าความยากตั้งแต่ 0.50 – 0.70 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ -0.20 – 0.60
ชุดกิจกรรมที่ 2	มีค่าความยากตั้งแต่ 0.50 – 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ -0.20 – 0.40
ชุดกิจกรรมที่ 3	มีค่าความยากตั้งแต่ 0.40 – 0.70 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.00 – 0.60
ชุดกิจกรรมที่ 4	มีค่าความยากตั้งแต่ 0.30 – 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.00 – 0.60
ชุดกิจกรรมที่ 5	มีค่าความยากตั้งแต่ 0.40 – 0.70 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.00 – 0.60
ชุดกิจกรรมที่ 6	มีค่าความยากตั้งแต่ 0.40 – 0.70 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 – 0.60

0.00 – 0.60	ชุดกิจกรรมที่ 7 มีค่าความยากตั้งแต่ 0.30 – 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่
0.00 – 0.80	ชุดกิจกรรมที่ 8 มีค่าความยากตั้งแต่ 0.30 – 0.70 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่
-0.40 – 0.80	ชุดกิจกรรมที่ 9 มีค่าความยากตั้งแต่ 0.50 – 0.70 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่
-0.20 – 0.60	ชุดกิจกรรมที่ 10 มีค่าความยากตั้งแต่ 0.40 – 0.70 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่
-0.20 – 0.80	ชุดกิจกรรมที่ 11 มีค่าความยากตั้งแต่ 0.30 – 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่
0.00 – 0.80	ชุดกิจกรรมที่ 12 มีค่าความยากตั้งแต่ 0.50 – 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่
-0.40 – 0.80	ชุดกิจกรรมที่ 13 มีค่าความยากตั้งแต่ 0.40 – 0.70 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่
0.00 – 0.40	ชุดกิจกรรมที่ 14 มีค่าความยากตั้งแต่ 0.40 – 0.70 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่
-0.20 – 0.60	ชุดกิจกรรมที่ 15 มีค่าความยากตั้งแต่ 0.30 – 0.90 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่
-0.20 – 0.60	ชุดกิจกรรมที่ 16 มีค่าความยากตั้งแต่ 0.40 – 0.70 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่

ซึ่งข้อคำถามบางข้อไม่สามารถใช้ได้ ผู้วิจัยได้ตัดออกและดำเนินการคัดเลือกข้อคำถามในคู่มือกิจกรรม ให้เหลือ 20 ข้อ ในชุดกิจกรรมที่ 1 – ชุดที่ 16 ให้เหลือชุดละ 10 ข้อ

3) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้คัดเลือกไว้แล้วไปใช้กับนักเรียนกลุ่มเดิม จำนวน 10 คน ตามระยะเวลาที่ทำการทดลองแล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของข้อสอบทั้งฉบับทุกชุดด้วยวิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder & Richardson) โดยใช้สูตร KR-20 (พิสนุ พองศรี, 2557: 166 – 167) ผลการวิเคราะห์ข้อสอบพบว่าข้อสอบในแต่ละชุดมีค่าความเที่ยงดังนี้ (ภาคผนวก ฉ)

ชุดคู่มือกิจกรรม มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.67
ชุดกิจกรรมที่ 1 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.67
ชุดกิจกรรมที่ 2 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.66
ชุดกิจกรรมที่ 3 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.55
ชุดกิจกรรมที่ 4 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.54
ชุดกิจกรรมที่ 5 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.64
ชุดกิจกรรมที่ 6 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.51
ชุดกิจกรรมที่ 7 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.55
ชุดกิจกรรมที่ 8 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.53

- ชุดกิจกรรมที่ 9 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.56
- ชุดกิจกรรมที่ 10 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.74
- ชุดกิจกรรมที่ 11 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.67
- ชุดกิจกรรมที่ 12 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.68
- ชุดกิจกรรมที่ 13 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.73
- ชุดกิจกรรมที่ 14 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.53
- ชุดกิจกรรมที่ 15 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.59
- ชุดกิจกรรมที่ 16 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.60

4) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และได้หาค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเที่ยงแล้ว มาปรับปรุง แก้ไขในบางส่วน ดังนี้ ปรับข้อคำถามให้มีความชัดเจน มีข้อความที่กระชับอ่านเข้าใจได้ง่ายเหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาให้มากขึ้น

5) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้คัดเลือกและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมอีกครั้ง จึงสรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นมีคุณภาพที่เหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ และเตรียมพร้อมนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ต่อไป

4.2 การสร้างแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน

การสร้างแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน ใช้สำหรับประเมินก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ แบบประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นการประเมินการปฏิบัติงานตามสภาพจริงรวมถึงผลงาน/ชิ้นงาน โดยสร้างเครื่องมือแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดแบบลิเคิทสเกล (Likert Scale) และมีเกณฑ์การประเมินแบบรูบริคส์ (Rubrics) ผู้ศึกษาได้สร้างและหาคุณภาพของแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. ชั้นวิเคราะห์

1) ศึกษาและวิเคราะห์สภาพของการปฏิบัติงานการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมและคุณลักษณะที่ทำให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพ

2) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการปฏิบัติ การประเมินตามสภาพจริง โดยสร้างเครื่องมือแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดแบบลิเคิทสเกล (Likert Scale) และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคส์ (Rubrics) เพื่อให้แบบประเมินมีคุณภาพและเหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2. ขั้นตอนการออกแบบ

1) ระบุคุณลักษณะที่ทำให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพ
 2) ระบุรายการที่เป็นเกณฑ์ในการประเมิน จำนวน 7 รายการ ออกแบบเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดแบบลิเคิทสเกล (Likert Scale) โดยมีระดับคุณภาพ 4 ระดับ

3) ระบุระดับคุณภาพ เป็นเกณฑ์การประเมิน โดยการบรรยายลักษณะของการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพในระดับต่าง ๆ เป็น 4 ระดับ แบบรูบริกส์ (Rubrics)

3. ขั้นตอนการจัดทำ

สร้างแบบประเมินผลการปฏิบัติงานในการปฏิบัติกิจกรรมตามชุดกิจกรรมการมดัย้อมผ้าหม้อห้อม สำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ จำนวน 13 กิจกรรม ตั้งแต่กิจกรรมชุดที่ 4 – ชุดที่ 16 และได้กำหนดเกณฑ์การประเมินผลจากการประเมินการปฏิบัติงาน ดังนี้

แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน มีจำนวน 7 ข้อ เป็นเครื่องมือแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดแบบลิเคิทสเกล (Likert Scale) และกำหนดเกณฑ์การประเมินแบบรูบริกส์ (Rubrics) มีระดับคุณภาพ 4 ระดับ โดยคะแนนรวมมีตั้งแต่ 7 – 28 คะแนน นักเรียนที่ได้ระดับคะแนนสูงแสดงว่ามีทักษะในการปฏิบัติงานสูงกว่านักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่า ในการนำเสนอจะแบ่งเป็น 4 ระดับ โดยแบ่งช่วงคะแนนตามช่วงความกว้างของอันตรภาคชั้น ตามสูตรการคำนวณอันตรภาคชั้น (Interval Scale) (กลยา วานิชย์บัญชา, 2548: 489) ดังนี้

$$\text{สูตรการคำนวณ} \quad \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\frac{(28 - 7)}{4} = \frac{21}{4} = 5.25$$

จึงแบ่งเกณฑ์ได้ ดังนี้

คะแนนระหว่าง 23 - 28	มีผลการประเมินอยู่ในระดับ 4 ดีมาก
คะแนนระหว่าง 18 - 22	มีผลการประเมินอยู่ในระดับ 3 ดี
คะแนนระหว่าง 13 - 17	มีผลการประเมินอยู่ในระดับ 2 พอใช้
คะแนนระหว่าง 7 - 12	มีผลการประเมินอยู่ในระดับ 1 ปรับปรุง

4. ขั้นตอนพัฒนา

1) นำแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของแบบประเมิน และใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับหรือมากกว่า 0.50 เป็นค่าแสดงความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งจากการนำแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ปรากฏว่าได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน อยู่ระหว่าง 0.83 – 1.00 และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.86 (ภาคผนวก ง)

2) นำแบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญปรับปรุง แก้ไขปรับรายการประเมินให้ครอบคลุมและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3) นำแบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่ได้ปรับปรุง แก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมอีกครั้ง จึงสรุปได้ว่า แบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่สร้างขึ้นมีคุณภาพที่เหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) นำแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน จัดพิมพ์เป็นแบบประเมินผลการปฏิบัติงานฉบับสมบูรณ์และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่กำลังเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

5) ปรับปรุง แก้ไขแบบประเมินผลการปฏิบัติงานหลังจากทดลองใช้ โดยระบุรายละเอียดในการประเมินแต่ละระดับคุณภาพให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และจัดพิมพ์เป็นแบบประเมินผลการปฏิบัติงานฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่กำลังเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ใช้เวลาในการดำเนินการสอนทั้งสิ้น 16 สัปดาห์สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมงรวม 32 ชั่วโมง การรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการตามรูปแบบการทดลอง ดังนี้

C	O ₁	~X	O ₃
E	O ₂	X	O ₄

ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ ใช้ในการประเมินคุณภาพของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญก่อนการนำเครื่องมือมาใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความรู้ ความเข้าใจจากการใช้ชุดกิจกรรมมัดย้อมผ้าหม้อห้อม จำนวน 17 ชุด

3. แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลด้านการปฏิบัติงานทักษะการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมจากการใช้ชุดกิจกรรมในกิจกรรมชุดที่ 4 – ชุดที่ 16

โดยดำเนินการทดลองและเก็บข้อมูลตามขั้นตอน แบ่งเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะก่อนการทดลอง

1. ผู้ศึกษาให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม

2. ผู้ศึกษาให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมประเมินทักษะปฏิบัติก่อนเรียน

ระยะที่ 2 ระยะทดลอง ดำเนินการดังนี้

กลุ่มทดลอง เป็นกลุ่มที่ผู้ศึกษาสอนเนื้อหาที่กำหนดและจัดการเรียนการสอน โดยใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น เป็นเวลา 16 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง รวม 32 ชั่วโมง ทุกวันอังคารในช่วงเวลา 10.00 น. -12.00 น. ยกเว้นวันหยุดราชการตามขั้นตอนและรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 8 แสดงขั้นตอนการสอนที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส

ขั้นตอนการสอน	วิธีการ/กิจกรรม
ขั้นนำ	- เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน กระตุ้นความสนใจ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ สามารถเชื่อมโยงความรู้ประสบการณ์เดิมของกลุ่มเป้าหมาย ประสบการณ์ของครูผู้สอนกับความรู้ใหม่ที่จะต้องเรียนรู้ต่อไป และแจ้งจุดประสงค์ที่จะเรียนในชั่วโมงนั้นให้นักเรียนทราบ
ขั้นสอน ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย	- ขั้นนี้เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะหรือการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ในภาพรวม โดยการสาธิตให้ผู้เรียนดูทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ ดังนี้ ครูสาธิตวิธีการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมตามลวดลายที่กำหนดในชุดกิจกรรม - ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้สอนแตกทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อย ๆ และสาธิตส่วนย่อยแต่ละส่วนให้ผู้เรียนสังเกตและทำตามทีละส่วนอย่างช้า ๆ ดังนี้ ครูแบ่งการปฏิบัติงานออกเป็นทักษะ 2 ส่วนคือการมัดลวดลายบนผ้าและการย้อมผ้าครูสาธิตทักษะย่อย ๆ ของทั้งสอนส่วนทีละส่วนให้นักเรียนทำตามอย่างช้า ๆ
ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย	- ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อยโดยไม่มีการสาธิต ผู้สอนให้คำชี้แนะและช่วยแก้ไขจนกระทั่งผู้เรียนทำได้จึงเริ่มสาธิตทักษะย่อยส่วนต่อไป และให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยนั้นจนทำได้ ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งครบทุกส่วน ดังนี้ ครูให้นักเรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อยในการมัดลวดลายบนผ้าและการย้อมผ้าตามลำดับ
ขั้นที่ 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ	- เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น ดังนี้ ครูสังเกตการปฏิบัติงาน แนะนำในส่วนที่ยังบกพร่องและแนะนำวิธีการอื่นที่แตกต่างจากเดิม

ขั้นตอนการสอน	วิธีการ/กิจกรรม
ขั้นสอน (ต่อ) ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์	- เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้งจนกระทั่งสามารถปฏิบัติทักษะที่สมบูรณ์ได้อย่างชำนาญ ดังนี้ ครูให้นักเรียนปฏิบัติในภาพรวมตั้งแต่การมัดลวดลายบนผ้าจนถึงการย้อมผ้าจนเสร็จสมบูรณ์และฝึกปฏิบัติซ้ำให้คล่องแคล่ว
ขั้นสรุป	- เป็นขั้นของการวิเคราะห์และสังเคราะห์ โดยนักเรียนร่วมกับครูผู้สอน สนทนา อภิปรายหาข้อสรุป จากการปฏิบัติกิจกรรมตามชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติและการเชื่อมโยงความรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

กลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มที่ผู้ศึกษาสอนเนื้อหาที่กำหนดและจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการเดิมเป็นเวลา 16 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง รวม 32 ชั่วโมง ทุกวันพฤหัสบดี ในช่วงเวลา 10.00 น. - 12.00 น. ยกเว้นวันหยุดราชการตามขั้นตอนและรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 9 แสดงขั้นตอนการสอนที่ใช้วิธีการเดิม

ขั้นตอนการสอน	วิธีการ/กิจกรรม
ขั้นนำ	- เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน กระตุ้นความสนใจ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ สามารถเชื่อมโยงความรู้ ประสบการณ์เดิมของกลุ่มเป้าหมาย ประสบการณ์ของครูผู้สอนกับความรู้ใหม่ที่จะต้องเรียนรู้ต่อไป และแจ้งจุดประสงค์ที่จะเรียนในชั่วโมงนั้นให้นักเรียนทราบ
ขั้นสอน	- เป็นการนำเสนอเนื้อหาใหม่ โดยจัดกิจกรรมกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดกระบวนการคิด การมีส่วนร่วม การเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การแก้ปัญหา และการลงมือปฏิบัติ
ขั้นสรุป	- เป็นขั้นของการสรุปเนื้อหาการเรียนรู้ โดยนักเรียนร่วมกับครูผู้สอน สนทนา อภิปรายหาข้อสรุป จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้ศึกษาได้กำหนดแผนการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมดังนี้

ตารางที่ 10 แสดงแผนการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

สัปดาห์ ที่	ครั้งที่	วัน เดือน ปี		เวลา
		กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	
ทดสอบก่อนเรียน		วันที่ 7 พฤศจิกายน 2560	วันที่ 9 พฤศจิกายน 2560	10.00 - 12.00 น.
1	1	วันที่ 14 พฤศจิกายน 2560	วันที่ 16 พฤศจิกายน 2560	
2	2	วันที่ 21 พฤศจิกายน 2560	วันที่ 23 พฤศจิกายน 2560	
3	3	วันที่ 28 พฤศจิกายน 2560	วันที่ 30 พฤศจิกายน 2560	
4	4	วันที่ 12 ธันวาคม 2560	วันที่ 7 ธันวาคม 2560	
5	5	วันที่ 19 ธันวาคม 2560	วันที่ 14 ธันวาคม 2560	
6	6	วันที่ 26 ธันวาคม 2560	วันที่ 21 ธันวาคม 2560	
7	7	วันที่ 9 มกราคม 2561	วันที่ 4 มกราคม 2561	
8	8	วันที่ 23 มกราคม 2561	วันที่ 11 มกราคม 2561	
9	9	วันที่ 30 มกราคม 2561	วันที่ 18 มกราคม 2561	
10	10	วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2561	วันที่ 25 มกราคม 2561	
11	11	วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2561	วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561	
12	12	วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2561	วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2561	
13	13	วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2561	วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2561	
14	14	วันที่ 6 มีนาคม 2561	วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2561	
15	15	วันที่ 13 มีนาคม 2561	วันที่ 8 มีนาคม 2561	
16	16	วันที่ 20 มีนาคม 2561	วันที่ 15 มีนาคม 2561	
ทดสอบหลังเรียน		วันที่ 27 มีนาคม 2561	วันที่ 22 มีนาคม 2561	

ระยะที่ 3 ระยะหลังการทดลอง

1. ผู้ศึกษาให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
หลังเรียนการมัตย้อมผ้าหม้อห้อม
2. ผู้ศึกษาให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมประเมินทักษะปฏิบัติหลังเรียน
3. ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมจากผลการทดสอบ
และผลการประเมินการปฏิบัติงานไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ
4. ผู้ศึกษาดำเนินการแปลผลสรุปผลการศึกษาและจัดทำรายงานผลการศึกษา
ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือในการศึกษา รวบรวมข้อมูลจากการจัดกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมและนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินคุณภาพนวัตกรรม ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำค่าน้ำหนักคะแนนมาทำการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าดัชนีที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

2. การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ตามเกณฑ์ 75/75 ใช้ค่า E_1/E_2

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากแบบทดสอบ ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการหาค่าร้อยละความก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนเกณฑ์ที่น่าพึงพอใจคือตั้งแต่ร้อยละ 25 ขึ้นไป การหาร้อยละความก้าวหน้า (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2547 : 78)

$$\text{ร้อยละความก้าวหน้า} = \frac{\overline{X}_2 - \overline{X}_1}{\text{คะแนนเต็ม}} \times 100$$

เมื่อ	$\overline{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน
	$\overline{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน

4. ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินการปฏิบัติงาน ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากการประเมินก่อนเรียน และหลังเรียนโดยการหาค่าร้อยละความก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนเกณฑ์ที่น่าพึงพอใจคือตั้งแต่ร้อยละ 25 ขึ้นไป การหาร้อยละความก้าวหน้า (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2547 : 78)

$$\text{ร้อยละความก้าวหน้า} = \frac{\overline{X}_2 - \overline{X}_1}{\text{คะแนนเต็ม}} \times 100$$

เมื่อ	$\overline{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน
	$\overline{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน

5. ผู้ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส กับนักเรียนที่เรียนตามปกติ โดยใช้สถิติทดสอบ t – test (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 137)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือในการศึกษาการพัฒนาทักษะการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแพร่ปัญญานุกูล จังหวัดแพร่ โดยใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.สถิติบรรยาย

1.1 การหาค่าร้อยละ (Percentage) ใช้หาค่าร้อยละของคะแนนความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมของนักเรียนเป็นรายบุคคล มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 122)

$$p = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	p	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.2 การหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ใช้หาค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมของนักเรียนทั้งกลุ่ม มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 123–124)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม

1.3 การหาค่าร้อยละความก้าวหน้า ใช้หาค่าร้อยละความก้าวหน้าของคะแนนความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมของนักเรียน มีสูตรดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2547 : 78)

$$\text{ร้อยละความก้าวหน้า} = \frac{\bar{X}_2 - \bar{X}_1}{\text{คะแนนเต็ม}} \times 100$$

เมื่อ	$\bar{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน
	$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน

2. สถิติหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ใช้หาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มีสูตรดังนี้ (พิสนุ พงศ์รี, 2557: 155)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2.2 การหาค่าความยาก ใช้ p หาค่าความยากของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การมัตย้อมผ้าหม้อห้อม ซึ่งมีสูตรดังนี้ (พิสนุ พงศ์รี, 2557: 169)

$$\text{ค่าความยาก} \quad p = \frac{R}{N}$$

เมื่อ	R	แทน	จำนวนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้น ๆ
	N	แทน	จำนวนผู้เข้าสอบ

2.3 การหาค่าอำนาจจำแนก ใช้ r หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การมัตย้อมผ้าหม้อห้อม ซึ่งมีสูตรดังนี้ (พิสนุ พงศ์รี, 2557: 171)

$$\text{ค่าอำนาจจำแนก} \quad r = \frac{H - L}{N_H \text{ หรือ } N_L}$$

เมื่อ	H	แทน	จำนวนคนกลุ่มสูงที่ตอบถูก
	L	แทน	จำนวนคนกลุ่มต่ำที่ตอบถูก
	N_H	แทน	จำนวนคนกลุ่มสูง
	N_L	แทน	จำนวนคนกลุ่มต่ำ

2.4 การหาค่าความเที่ยง ใช้ KR- 20 ของ Kuder & Richardson หาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบวัดความรู้การมัตย้อมผ้าหม้อห้อม ซึ่งมีสูตรดังนี้ (พิสนุ พงศรี, 2557: 165 - 166)

$$\text{ค่าความเที่ยง} \quad r = \frac{k}{k-1} \left[\frac{s_t^2 - \sum pq}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ	k	แทน	จำนวนข้อสอบ
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ทำถูกแต่ละข้อ
	q	แทน	1 - p
	s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนที่สอบได้

3. สถิติหาคุณภาพนวัตกรรม

การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการมัตย้อมผ้าหม้อห้อม ใช้ E_1/E_2 หาประสิทธิภาพ มีสูตรดังนี้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2556 : 10)

$$\text{สูตร 1} \quad E_1 = \frac{\sum x}{N} \times 100 \quad \text{หรือ} \quad \frac{\bar{X}}{A} \times 100$$

เมื่อ

E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
$\sum x$	แทน	คะแนนรวมของแบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมหรืองานที่ทำระหว่างเรียน
A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกปฏิบัติทุกชิ้นรวมกัน
N	แทน	จำนวนผู้เรียน

$$\text{สูตร 2} \quad E_2 = \frac{\sum F}{N} \times 100 \quad \text{หรือ} \quad \frac{\bar{F}}{B} \times 100$$

เมื่อ

E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
$\sum F$	แทน	คะแนนรวมของผลลัพธ์ของการประเมินหลังเรียน
B	แทน	คะแนนเต็มของการสอบหลังเรียนและคะแนนจากการประเมินงานสุดท้าย
N	แทน	จำนวนผู้เรียน

4. สถิติทดสอบ

การเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะการมัดย้อมผ้าหม้อห้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการมัดย้อมผ้าหม้อห้อม ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส กับนักเรียนที่เรียนตามปกติ โดยใช้สถิติทดสอบ t – test (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 137)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left[\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right] \left[\frac{(n_1 + n_2)}{n_1 n_2} \right]}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	S_1^2, S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	n_1, n_2	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
ค่า Degrees of Freedom (df) ในกรณีนี้เท่ากับ $n_1 + n_2 - 2$			

สูตรการหาความแปรปรวน (Variance) (บุญชม ศรีสะอาด. 2560: 128)

$$S^2 = \frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N - 1}$$

เมื่อ	S^2	แทน	ความแปรปรวน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum$	แทน	ผลรวม